

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. čne vsakega meseca na celi polji, in velja po pošti za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., v tiskarnici sprejemana na leto 2 gld. 60 kr. in na pol leta 1 gld. 30 kr., ako uni dnevi zadenejo v nedeljo ali praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XVII.

. V Ljubljani 10. rožnika 1864.

List 17.

Pogovori od spovedi.

Spisuje M. Smolej.

(Dalje.)

Uradnik. O še marsikaj imamo govoriti! Tako dober kup si ne damo vaše spovedi prihvaliti in vnučiti. Naj si bode z njeno vstavo kakor že je, vrednost kake reči ali vstave se vender le po njeni koristi ceni; da bi pa vaša posebna spoved tudi toliko bolj koristna in pripravna bila pospešiti pošteno in pobožno življenje, menim ne bote terdili.

Duhovni pomočnik. Gotovo, ravno to terdim in se pri tem celo tudi še zanašam, da mi tudi gosp. pastor o tem ne bodo nasprotvali. Naša spoved je v vsakem oziru memo vseh družih gotovo naj bolj primerna in koristna. To vam spričuje med drugim že samo to, da ima, kakor smo vidili, od Kristusa in apostelnov svoj začetek, ko pa vaše splošnje spovedi pred Lutrom in njegovimi nasledniki nihče ni poznal. Ako bi bila vaša spoved v katerem koli oziru bolj koristna memo naše, bi Kristus, vsegavedoč, neskončno modri Božji Sin, gotovo ne bil čakal na Lutra in na njegove pomagavce, temuč bil bi jo precej sam vpeľjal in zapovedal. Naša spoved je Božja, vaša le človeška naprava. Pri vas nimate spovednika, temuč duhoven je le, kakor g. pastor sami terdijo, oznaovavec odpušanja, tako rekoč le priča spovedi; pri nas nasproti je spovednik v resnici Božji pooblastenec in namestnik, grešnik se v vsem njegovi razsodbi izroči, in ako vredno pripravljen in iz pravega namena k spovedi pride, sme popolnoma zagotovljen in prepričan biti, da kakor mu spovednik grehe odpusti, so mu odpušeni tudi v nebesih, in ravno to prepričanje, lejte, ta Božja vstava spovedi je vir neprecenljive tolažbe, sladkega miru in veselja, ki se z nobenim drugim primeriti ne da: ravno ta gotovost odpušanja dela, da imajo katoliški spovedniki, posebno pri bolj zastaranih grešnikih, ako se v resnici spreobernejo in dobro spoved opravijo, tolikokrat priložnost slišati serčne zdihljeje: „O bodi Bogu hvala! zdi se mi kakor bi se mi bil kamen od serca odvalil, tako vesel, tako miren in srečen, kakor zdaj, nisem bil še nikdar.“

Uradnik. Vsak kupec svojo robo hvali, tako tudi Vi svojo spoved. Pa pri tem pozabite, da ima vsaka reč svojo solčno in senčno stran, in da ni vse zlato, kar se sveti. Tega saj mislim ne bote tajili, da vaša skrivna spoved po napeni rabi mnogokrat veliko več škodovati kakor koristiti more.

Duhovni pomočnik. To je res, napena raba pri nobeni stvari koristiti ne more, pa ravno tako gotovo je tudi, da zavoljo napene rabe, ravno ker je napena, nobena sama po sebi dobra in koristna reč

svoje cene in veljave ne zgubi. Sv. pismo n. pr. je podlaga sv. vere, pa kolikokrat se je že v zmoto, krivo vero in pohujšanje vernih rabilo; bote li mar zavoljo tega rekli, da je sv. pismo škodljivo, da je nepotrebno in se ima odpraviti. Ali pa mar sv. Rešnje Telo neha biti najsvetejši zakrament, ker ga eden ali drugi po nevrednem prejme, in bote li zavoljo tega terdili, da naj nihče več ne pristopi k sv. Obhajilu. Ravno tako, glejte, je tudi z našo spovedjo. Nekteri nekatoličanje jo sicer neutrudljivo černaljo in ne nehajo ji vsega hudega podtikovati, da bi pa to, kar ji n. pr. o napeni rabi brez prepričanja očitajo, tudi skazati mogli, se jim nikakor ne izide. Posebna spoved —

Uradnik. je pa vender le prijetna blazinica za katoliške grešnike; da se le spové in odvezo dobi, potem je dobro, zamorec je omit in zdaj sme iz novega grešiti, prostor ima spet za nove grehe!

Gospa pastorjeva. Prav imate, in jest si še prederzno reči, da spovedovanje nikogar ne zboljša; kajti mi ne hodimo k spovedi, in vender upam, da smo poštene ljudje; nasproti pa jest sama poznam nekatere katoličane, ki k spovedi hodijo in le vender v grehah in grešnih zavezah živijo.

Duhovni pomočnik. Tudi jest, gospa, poznam nekatoličanov, ki v cerkev hodijo, poslušajo pridige in se vdeležujejo vaše spovedi in obhajila, pa vender niso nič prida; ako bi vam tedaj rekel, da ravno pridige in spoved razujzdanost nekatoličanov delajo, ali me ne bote zavernili: Božja beseda, in sv. zakramenti nikakor ne morejo krivi biti, da ljudje hudobno živijo. Enako, lejte, je tudi z našo spovedjo. Spoved nikogar ne pohujša in nobenega v grehah ne poterjuje, temuč ako se komu greh priljubi in ga opustiti ne misli, ravno s tem prične, da spoved opusti; spet pa k spovedi pride, ako mu je resnica se poboljšati in spreoberniti.

Kar pa blazinico zadene, ki ste jo omenili, g. uradnik, menim, da je pač drugod najti in ne pri nas. Tega nas že naš mali katekizem prepričati more, naj bi se nekatoličani le hoteli z njim soznaniti; pa prijetno je v starih presoajah živeti, sicer bi bilo nevarno in bi si znali bolj zapopadek in prepričanje o nauku naše vere in katoliške spovedi pridobiti! Vsaki mali šolarček, ki se za prvo spoved pripravlja, vam bo vedel povedati, da v odpušanje grehov sama spoved nikakor ne zadostuje, temuč da je odveza, ki jo spovednik podeli, še le takrat v nebesih poterjena, ako je natančno obtoženje sklenjeno tudi s serčnim kesanjem, resničnim sklepom se poboljšati in za greh zadostiti: ako tega ni, tudi spoved nič ne velja. Ravno zavoljo tega pa, ker mora katoliška spoved vse te lastnosti imeti, je tako modra in koristna naprava. Dolžnost,

se svojih grehov spovedati, stori, da kristjan vedno sam nad seboj čuje in sam nase pazi; mu pomaga samega sebe spoznavati; ga opomni na dolžnosti, ki jih ima spolnovati; ga ohrani ponižnega in poterpežljivega, in je v resnici najboljši pomočnik ga v dobrem utrditi in pred hudim obvarovati. „Že sama misel,“ pravi neki pisatelj, „tega greha se boš mogel spovedati,“ je pogosto bolj zdatna in pripravna, človeka pred grehom obvarovati, kakor se tako lepa pridiga in ginljivo opominovanje. Res je sicer, da se nahajajo malovredni katoličanje, naj si tudi vsako leto in morebiti še po večkrat k spovedi pridejo; pa tega niso njih dobre, temuč le njih slabe in lahkomisljene spovedi krive. Ne tajim tudi, da je dosti nekatoličanov, ki pošteno in po vesti živé, pa da bi to od tod izviralo, da k spovedi ne hodijo, kdo si bo prederznil kaj takega terditi?

Katoliški duhoven ima kot spovednik priložnost, svoje farmane do dobrega spoznati, on ima prederznega, skrivnega kakor očitnega, priprostega kakor imenitnega grešnika v svoji oblasti; odreče ali odloži mu odvezo, ga uči, opominja, svari prijazno in oestro, kakor je potreba, mu žalostne posledke njegovih pregréh za čas in za večnost stavi pred oči, in ima sploh priložnost se vseh mnogoverstnih pomočkov poslužiti, da bi ga iz grešnega spanja predramil, za dobro vnel in na pot poboljšanja vpravil. In vi, gosp. pastor, kaj morete storiti, ako vam žalostni glas pohujšanja, grešnih zavez in razujzdanega življenja svojih farmanov doide? Kako vam je mogoče doseči še le skrivnega grešnika, voditi zakonske, oteti zgubljenega mladenca, na pravo pot pripeljati lahkomisljeno, zapeljano dekle? Vaša roka je prikrajšana, in edino orožje, ki se ga pri tem poslužiti morete, so le vaši cerkveni govori. Nimate priložnosti, da bi svoje farmane bolj natančno spoznali; le splošnje, tako rekoč od daleč jih morete voditi in s potertim srcem gledati, kako se greh in pohujšanje širi, in ne da bi vam bilo dano pomagati, se hudemu ustaviti in taisto zabraniti. Spovedi se nekatoličanje nimajo bati, reznega očitanja in svarjenja tudi ne, in odveze jim ravno tako tudi odreči ne morete. Kakor sicer po navadi, se tudi veliki petek zberó, poslušajo vaš spovedni govor, ako niso ravno z drugimi mislimi navdani, odgovoré morebiti na nekatere splošnje vprašanja, si dajo naznaniti, da so jim grehi odpušeni, se vdeležijo obhajanja, in vse je pri kraji in poprejšnje življenje se zna z novega začeti. Najdejo se sicer nekteri, kakor sim jih na svoje ušesa slišal govoriti, ki jim vse to ne zadostuje in zadovoljnih ne dela, vendar pa jim večidel ravno ta lahkota v tako resnobni in imenitni reči njih „evangelis“ vero tako prijetno in drago dela. Menim tedaj, da je blazinica najti le tam, kjer je lezeji dobiti odvezo, tam kjer je grešnik varen pred reznejšim podučevanjem in zveličavnim svarjenjem. Ako je tedaj med nekatoličani najti poštenih in vestnih ljudi, to pač ne izvira od tod, da ne hodijo k spovedi; da je pa mnogo lahkomisljenih in zgubljenih, je večidel temu vzrok, da se jim ni bati ne spovedi, ne bolj živega in primernega nauka, in ne zadostovanja. —

Pastor. Bogu bodi potoženo, da moram v ti zadevi vaše besede skoraj popolnoma poterditi.

(Dalje nasled.)

Katoliška Cerkev zadržuje svobodo in napredek, pravite Vi!

V čem pa? Ali ti Cerkev brani iti v Kalifornijo zlata kopat? Ali ti brani biti mizar, ključar, klobučar, zdravnik

ali učitelj? Ali ti brani hišo zidati, tovarne napravljati? Ali ti brani denar posojevati ali na posodo jemati, kupčevati, knjige in časnike pisariti?

V čem Cerkev svobodi meje stavi? Le v tacih rečeh, v katerih Bog meje stavi, in kar bi nam teknilo v našo nesrečo in pogubo; ravno za to ji moramo pa hvaležni biti. V čem je protestant, jud bolj prost ali svoboden od nas katoličanov? V tem, da se ne postijo, k spovedi ne hodijo in se imajo manj zatajati, tudi dostikrat, da verujejo le to, kar se jim zdi; v družih rečeh smo mi še bolj prosti kakor uni, sej imamo nar večí svobodo dobro delati, le samo hudega ne. Ako hočemo pa potepinski biti, nam Cerkev tudi tega ne more braniti.

Svobode imamo dosti; le samopašnost in razuzdanost nam je prepovedana, in to je prav. Prijatli samopašnosti hodijo po nevarnih potih, skačejo nad zijajočimi pečinami in globinami — čisto prosti, kakor koze: pa ne vedó, kaj je pod njimi. Pred tako svobodo nas Cerkev svari; se mar to pravi svobodo zadrževati? Fantič je imel na niti napihnen lepo barvan mehír ali balonček in ga je vesel nakviško spušal: nitka počí, in kmali je šel balonček čez Rožnik v polhograjske gojzde in kdo vé, v kakošnem ternji ali robovji je bilo konec njegove svobode! Fantič je pa žalosten za njim gledal, dokler mu ni spred oči zginil. Taki balonček je tvoj duh: le spusti ga z nitke, vidil boš hitro, kam se ti bo zgubil!

Pa tudi celo napredek, učenost Cerkev zadržuje! — Čigav napredek? Judov in protestantov že celo ne, zakaj le-ti je ne poslušajo, in vendar zopet oni nar bolj vpijejo, da katoliška Cerkev svobodo zadržuje! — V čem pa Cerkev svobodo ustavlja? V čem so judje, protestantje pred nami? — Ali hočeš resnico poslušati? Cerkev in papež le napredek v hudem, v grehu zadržujeta, — napredek v tacih rečeh, katerim si se pri sv. kerstu odpovedal: napredek v hudobijah, v nejeveri.

Pa vestna svoboda — — — to to je kaj prijetnega. praviš. Ljudje prostovestniki, to so ti sokoli! Abecedni koledar Albanov ti to reč pojasnuje, rekoč: Ljudje, katerih vést več ne nadlégva, so imenujejo brezvestni; brezvestneži pa so tako nevarni ljudje kakor norci. Zakaj pred njimi ni nihče varen, da ne bo obrekovan in očernjen, ogoljufan in ožuljen, ali pa sicer poškodovan. Med brezvestnostjo in prostovestnostjo pa ni ravno dosti razločka; in res je, da pisavci in kričavci za vestno svobodo so prav velikrat spačeni brezvestni ljudje. Mogočnogobčarsko bobnajo besede: „Freiheit, Gleichheit, Fortschritt, Aufklärung, Civilisation, Humanität, Licht, Muth“ itd. Z zelenimi vejami tacih lepodišecih besed hočejo zakriti mlakužo svoje divje spačenosti. Kdo pa so ti „zeitungs-schreiberji?“ Velik del so zastarani študenti, ki so na vseučilku prav veliko ola pili, peli in tulili, pa nič študirali in torej ukoli niso kacega eksamina dostali, ali pa so jo še poprej izpihnili. Veliko „zeitungsschreiberjev“ nima nič vere, on-gavijo pa ravno tisto delo, kakor svoj dan „otac“ laži v raju, rekáí pervima človekoma: „Kaj še? nič ne bota umerla; še le prav bosta spregledala, pa bota kakor bogova.“

Možje svobodnjaki, ki povsod vero odrivajo in v nič devajo, pa „Bildung, Humanität, Freiheit, Brüderlichkeit“ žvekajo, so v francoskem rovarstvu prejšnjega stoletja prav pokazali, kakošnega „škvarta“ olikarji so to. Med drugim so ti kozli tudi Švicarjem svojo svobodo in bratovstvo vsilovali. V kantonu Nidwaldenu so ljudje živeli priprosto, pobožno in mirno in so si od časa do časa svojo gosposko volili, in ker si svoje vere francoskim „liberté-goslarjem“ niso hotli dati popačiti, so jih hotli k temu prisiliti. Le beri v Albanovem „ABC“ str. 34 id., kaj so ti pesoglavci z nedolžnimi Švicarji počenjali, groza te bo prepadala. Tukaj naj se le kaj malega omeni. Rop, morija, požiganje, o-skrunovanje ljudi in Božjih hiš in vsega svetega, to so bile „svobodne“ dela teh svobodnjakov, gersih od vsacih

nevernikov. To so bili namreč ljudje prostovestni, brezvestni, ki so bili vero odvergli iz sol, in jo povsod zatirali. En sam dan so bili do 100 ženskih in čez 100 moških, bolnikov in taci pomorili, ki niso več mogli bežati; nad 50 otrok so poklali, razsekali, jim roke in noge prisekali, jih z oken pometali in razmazali. Tako „humanität“ imajo ljudje brez vsake vere. — 547 hiš in cerkev so v tem malem kraju požgali in z veseljem so poslušali, ko so ljudje vsake starosti in spola po hišah živi goreli in vpili. — Osem in šestdesetletni duhoven Kaiser je ravno maševal, „fortschrittmännerji“ pridejo, ga do srajca in hlač slečejo, vzamejo kelih; in ko je odhajal, je bil na ulicah vstreljen. — 72letni duhoven Lussi je ležal smertno bolan v postelji, Francozi mu zasade sablo v persi. — Tudi 73-letnega duhovna Zelgerja so v postelji umorili in umirajočega po stopnicah doli vergli. V kapucinskem samostanu so več patrov postrelili, prebodli, posekali. — Vdovo Beng so kakor pitano živino v vrat zaklali in do smerti terpinčili. Barba Gunter je imela fantka v naročji; Francoz ji život prestrelil in otroku nogo. Devica Risi je junaško branila svojo nedolžnost in prosila, naj jo rajši vstrelé; res so jo vstrelili — in še merliča skrunili. Neki dekli so oči izkopali in jezik izrezali, de je kri po stenah gori kropila. K. Barmetler je bila v Cerkvi vstreljena, ko je molila itd. — Tako zdívjajo ljudje brez vere, ljudje prostovestniki in brezvestniki, ljudje, ki jim je Cerkev tern v peti in pezdil v očeh! — (Prim. „Büchl. von Pabst v. Dr. Wick.)

V krenljarnici.

(V novojorškem katoliškem listu od 15. majnika je naslednji prav mični, še bolj pa podučljivi in nikogar ne zaljivi pogovor, iz kterega bodo bravci prav ob kratkem in razločno razvidili večí razločke med katoličanstvom in protestanstvom.)

„Imejte sol pri sebi in mir med seboj,“ je rekel Kristus.

(Andrejče se z lutrovecem živo, pa prijazno pogovarja.)

Lutrovec. Povej mi vender, ljubi Andrejče, ti si pred nekaj časom imel tako hude spise zoper našega Lutra v listu; to se mi je prav merzilo, in ko bi te tako dobro ne bil poznal, precej bi bil popustil časnik.

Andrejče. Kaj mi vender praviš? Pa ne menim, da bi se bilo Lutru kej preveč reklo. Sej tudi naš prijatelj, ki je tiste spise delal, je vire dobro pretresoval.

Lutrovec. Ali povej mi, čemu je to, ako se take stare reči pogrevajo?

Andrejče (zaupljivo). Jest sam nisim poseben prijatelj taci prički, ki tičejo Lutra in njegovo življenje; morate pa vi lutroveci vender zadovoljni biti, ako se od katoliške strani Lutru nekoliko prigréva, ko ga kar zmiraj za izvoljeno orodje Božje čislate in ga celo nad vse cerkvene učnike in svetnike povzdiguje. Ako se ne motim, tudi vaš pesnik Klopstok je Lutru dal primek „sveti.“

Lutrovec. Tega ne vém tako na tanko, ker ne tičim zmiraj v bukvah, kakor ti. Ali vi našemu Lutru celo hude reči očitate.

Andrejče. Kaj neki? To pa vender le ni bilo lepo, da je bil klosterski obljudi nezvest in je poslednjič celo šo nuno vzél; pa da je hasenskemu deželnemu grofu dovolil, si k svoji živi ženi privzeti še tisto „kammerzofe,“ rojeno žl. Saale, in pri tej poroki je stal ob levici tudi Melanhton. Smeš-li zameriti katoliškim pisavcem, ako sem ter tje zopet na take reči zadenejo.

Lutrovec. Una verstica: Wer nicht liebt Wein, W. und Gesang etc., pa vender ni od Lutra, kar vi katoliški tolikrat terdite.

Andrejče. Za to se ne bova prepirala, česiravno vaša tradicija močno na to meri, da je Luter imel to klančnico v ustih.

Lutrovec. Ne sovražim ravno vina . . . ; toda

prej bi mislil, da je te verstice skoval Schiller, Bürger, Blumauer, Langbein ali Göthe, kakor pa Luter.

Andrejče. Zabredel si jo; vsi ti pesniki so veliko poznejši. Tudi nemški pisatelj dr. Mundt, častivec Lutrov, to gučo Lutru pripisuje. Ná, le poiši: zvez. III, str. 74.

Lutrovec. Ti že verjamem, ne maram brati.

Andrejče. Tudi ne bom na to povdarjal, naj si je Luter sam to govorico skoval, sli jo le med ljudstvom našel. Toliko pa je gotovo, da nauk Kristusov in aposteljnov se gotovo z njo ne vjema.

Lutrovec. Vidim, da s teboj nič ne opravim. Ti tudi več bereš kakor jest. Jest sim kovač, in se ves ljubi dan pečám s kladvom in nakvalom; ti pa si le pri peresu in bukvah. Le poglej moje roke!

Andrejče. Ljubi prijatelj, spoštujem tvojo odkritoserčnost. Ne smeš pa me čislati preučenega; v marsikterih rečeh, ne mara, ti več veš od mene.

Lutrovec. Večkrat, ko sim tvoj list bral, sim si mislil, ali bi ne bilo moči, da bi se mi protestantje z vami katoličani zopet zedinili.

Andrejče. Zakaj ne? To ni nemogoče. Se vé, ničverci, čertertljeverci in polovičarji ne bodo zraven prišli; toliko bolj pa evangeličan, ki je še tisto, kar vi v svojem pomenu „orthodox“ imenujete. Pri orthodoxnih ali vernih protestantih je še veliko ročajev, za ktere bi se mogli poprijemati.

Lutrovec. Imenuj mi nektere.

Andrejče (prijazno). Lej, ljubi moj, to ti je pred vsem nauk od presv. Trojice, Boga Očeta, Boga Sina, Boga sv. Duha. V tem smo si edini. Kaj ne?

Lutrovec. Je že res.

Andrejče. Pa tudi verujemo v 10 zapovedi, kakor sploh, da je sv. pismo stare in nove zaveze Božja beseda.

Lutrovec. Kaj pa da, to tudi jest verujem.

Andrejče. Dalje verujemo mi katoličanje, da je Bog svet iz nič vstvaril, da nas je Sin Božji s svojo kervjo na Kalavarii odrčil, in da je sv. Duh binškoštni dan prišel nad aposteljne in učence.

Lutrovec. Tudi to je moja vera.

Andrejče. In Gospodovo molitev pač tudi molite, kakor mi?

Lutrovec. Se vé da.

Andrejče. Tudi kerst v imenu presv. Trojice se pri lutrovcih še opravlja, kolikor vém, verujejo tudi v sodbo, nebesa in pekel.

Lutrovec. Tako je.

Andrejče. Res je pa tudi veliko reči, da smo si navskriž. To ti je najpred nauk od Cerkve, njene oblasti in vravnave. Mi imamo papeža, škofo in mašnike, in verujemo, da je cerkev nezmotljiva v verskih rečeh. Vi protestantje pa nimate te cerkvene vladbe in naredbe. Vaša cerkev, ako se smé tako imenovati, je v veliko sto ločin razcepljena.

Lutrovec. Ti zopet prikurjaš.

Andrejče. Mi ne smeš nič zameriti. Govoriva le samo od tega, kar se je zgodilo (Thatsachen.)

Lutrovec. Le naprej.

Andrejče. Druga reč, v kateri se ne zlagamo, je nauk od 7 sakramentov. Vi imate le enega (kerst); k večemu hočete, da naj dva bota (obhajilo); toda vaši pridigarji ne morejo posvečevati.

Lutrovec. Ali je to potrebno?

Andrejče. Kako pa da? Ravno zato vi tudi nimate sv. maše. Zraven tega mi verujemo, da so vice ali očisevališče za duše umerlih, ki so sicer v Gospodu zaspali, pa niso še prav čisti in brez madeža.

Lutrovec. Poznam nektere naših pridigarjev, ki se tudi k temu nagibajo in verjamejo, da je očisevališče po tem življenji.

Andrejče. Protestanški nauk pa to ni. Tudi je

tem v zvezi molitev za ranjce, kateri pri vas tudi ni v navadi.

Lutrovec. To so res tehtne reči.

Andrejče. Pa še tri reči moram omeniti. Mi verujemo 1., da so dobre dela k zveličanju potrebne, vi pa terdite, da vera sama človeka zveliča. 2. Vi menite, da sv. pismo le samo je pravi vir za vero, mi terdimo pa, da sv. pismo in besedno izročilo gre skupaj. 3. Mi častimo Mater Božjo in svetnike, vi pa prav nič ne. Manj tehtno reči, ki le disciplino tičejo, bom zdaj izpustil.

Lutrovec. Kaj pa je storiti? Razpor je, pa je.

Andrejče. Povedal ti bom pošteno svojo misel, kako bi se morebiti naj bolje dalo polagoma zedinjenje doseči.

Lutrovec. Rad bi slišal.

Andrejče. Jest tako-le mislim: Najpred čversto tišimo na resnice, v katerih se zedinjamo. Opomnim naj samo to: Ako bi n. pr. mnogi vaših pridigarjev bolj na tanko spolnovali osmo zapoved, ne pričaj krivo zoper svojega bližnjega, bi nikoli ne natvezali naši Cerkvi lažljivih naukov, postavim, da Marijo molimo, da Kristusovo zasluženje preziramo in se na svoje lastne dobre dela opiramo, da človeško besedo nad Božjo besedo povzdigamo, da je papež antikrist itd.; potlej bi vi ložej spoznali, kje je resnica. ...

Lutrovec. Pa tudi jest bi mogel temu v okom reči: Vi katoličanje bi mogli tudi Lutra bolj pri miru pustiti, pa bi se veliko ložej porazumeli. Rad priterdim, da Luter je imel svoje zmote in v veliko rečeh je predelec zabredel.

Kristjan (pride). Rad vidim, da je naš prijatelj tukaj.

Andrejče. Pomenkovala sva se malo o katoliških in protestantskih nasprotljajih.

Kristjan. Prav je. Ne smé pa se Andrejče preveč ugreti pri tacih rečeh.

Lutrovec. Se je že dosti zmérno obnašal. (Nadalje rešetajo ameriansko vojsko, generale in Linkolna.)

Luka Knaffel.

(Spisal dr. J. Sterbene.)

Vsak narod slavi svoje veljavne može, ki so mu na to ali drugo stran koristili, njegovo ime daleč po svetu častito storili in ga pozabljenja rešili. Ne gleda, odkod izvira in v čem je to poslavljenje, kajti nekteri je pogumen v boji zoper sovražnike in vé sukati meč v svoji desnici; drugi se poganja z bistrim umom za pravice, tretji dela velike koristi za dušni blagor s podukom ali spisovanjem svojih vednost v bukvah; in še drugi se ukvarja tako ali tako; veseli ga, da mu je kdo ostal veren in da se zanj junško ponša. Take može narodu v spominu ohraniti je sleherni človek dolžan.

Izmed móž, ki jih narod slovenski na Kranjskem nikdar ne smé pozabiti, je gotovo tudi Luka Knaffel, čigar življenje načrtati sem si namenil, kolikor utegnem. Luka Knaffel ne slovi ravno preveč po svetu, še celo v domovini je komaj semtertje znano njegovo ime. Vzrokov te skoraj neverjetne dogodbe ravno ne vem; mogoče da so v tem, ker je delal in živel zunaj domovine, in če je ravno za domovino skerbel, je vendar napravil, da se uživa njegova naredba daleč zunaj domovine; morebiti tudi zato, ker vdeležniki njegove naredbe — kakor se sploh na svetu godi — le preradi prejetih dobrot pozabijo.

Dobro vem, da mu tudi jaz ne bom pridobil one slave, ki mu v resnici gre; moje moči so zato veliko preslabe in moj trud bi utegnil biti brez uspeha; — vendar pa si nikakor nisem mogel veselja prikrajšati, da bi temu prevelikemu dobrotniku ne postavil tudi majhnega spomenika, kajti v velikih rečeh že zadostuje dobra volja! Hvaležnost vsaj to tirja, pa toliko več sedanje leto *), ko ravno preslav-

ljamo slovanaka blagovestnika, kterima se ima postaviti spomenik, da sta z gorečo ljubeznjivostjo našim prededom prižgala luč prave svete vere; moj spis pa naj v tem spomeniku preslavlja moža izmed nas, ki je skerbel, da bi sini unih pravovernih prededov utegnili bistriti um z raznimi vedami in umetnostmi.

Luka Knaffel, sem djal, je izmed nas; na Kranjskem je skoraj neznan; toliko bolj ga poznajo dijaki na dunajskem vseučilišči in gotovo se ga rad ta ali uni spominja, ki je iz njegove zaloge denar prejel. Mož, se vé, nobeden teh poznal ni in ga ne pozná, ker kmalo bo dve sto let, kar je šel v mir počivat. Njegovega rojstnega kraja, kje se je izsolal, krajev, kjer je pastiroval in delal, nam ne pové nobena listina in nisem mogel bolj in več pozvediti, kolikor koli tudi sem se trudil. Kolikor je meni znano, natančnega popisa Knaffelnovega življenja nikjer nimamo. Novice leta 1851 v št. 10, 19, 20 in 22 o njem le prav malo povejo; prav za prav naznanjujejo le njegovo oporoko in pa poganjanje graškega vseučilišča, da bi se založbe (štipendije) Knaffelnove delile tudi med ondodne dijake. Leta 1862 je popisal gosp. dr. Ferd. Zupančič, advokat in sedanji nadzornik ali skerbnik Knaffelnove zaloge, njen sedanji stan, kteri popis je izišel na svetlo v Eurichovi tiskarnici na Dunaji; meni ga je blaga roka v Ljubljani v pregled in porabo dala. Posnel bom tedaj iz omenjenih virov, kolikor mislim, da bi utegnilo mojemu namenu streči, in pridjal bom nekaj drugih veratic, ki jih naj prevdarijo možje, ki „Knaffelna“ živajo.

Knaffelnovo vstanovilno ali založno pismo se glasi v slovenski prestavi vse po besedi tako-le:

V imenu prosvete, nedeljive Trojice, Boga Očeta, Sina in svetega Duha. Amen.

Spoznam in pričam s tim vsakemu jaz Juri Wohinitz, dohtar modroznanstva in obeh pravíc, dvorni in sodnji advokat, redni učitelj zakonika, konzistorialni svetovavec dunajskega škofjstva, in sedaj rektor magnifikus slavnega starodavnega dunajskega vseučilišča: kot doverševavec oporoke pokojnega, častivrednega, v Bogu duhovnega, tudi visokoučenega gospoda Luka Knaffel-a, dohtarja svetega pisma in bivšega fajmoštra v velikem Russbachu, da je tedaj slavno vspominjeni gospod Luka Knaffel v imenovaní oporoki in zadnji volji, kakor nasleduje po besedi, storil in mi zapovedal namesti njega bogoljubno založbo in vstanovitvo napraviti z njegovim premoženjem, ki mu ga je dobrotljivi Bog podaril s svojim bogatim blagoslovom, on gospod Knaffel tudi s pridnostjo in varčnostjo ohranil — za sedaj za štiri kranjske mladenče, kteri bi se toliko gotoveje čednosti in bolj pridno uka poprijeli; k čemur je on zapustil: hišo, ktero je kupil pri svetem Jakopu v mestu, in pristavo v Grincingu, ki je bila zavolj dolžnih 4000 gld. prodana, in je tudi v njegovo lastnino prišla; iz teh dohodkov naj se narpoprej kuharici, po imenu Ani, ki mu je v zadnji bolezní zvesto služila in stregla, vsako leto, dokler živi, v živž plača sto goldinarjev, drugi dohodki pa, kar jih ostane nad potrebnimi davki in stroški, naj se med 4 revne kranjske dijake v enake dele razdelijo, in kadar imenovana kuharica umerje, priraste unih sto goldinarjev založbi, in tadanji nadzornik naj jih po svoji previdnosti dvema drugima dijakoma podeli. Ker pa nepremakljivo premoženje na deželi ne donaša vselej enakih dohodkov, ampak večkrat (posebno v vinskih krajih) manj kot je glavnice na njih, je tedaj velel, da naj se imenovana pristava prodá, v denar zmeni, in na obresti dene. Tako se je tudi zgodilo, in pristava še z enim vinogradom se je prodala za 4000 goldinarjev in 50 tolarjev, in sicer z vednostjo in privoljenjem slavnega vseučilišča. Tega denarja se je gotovih 3000 naložilo na obresti po 5 od sto, drugo pa, kar se je več pri prodaji skupilo, se je gotovo prištelo ali vrajatalo slavnemu vseučilišču. Tedaj ostane za omenjeno zalogo imenovana hiša pri sv. Jakopu, in namesti prodane

*) Spis je bil odmenjen za „Zlati vek.“

pristavo skupljenih 3000 gold., katerih dohodnih obresti naj se imenovani kuharici 100 gold., in kar nad davki in stroški za popravo ostane, štirim revnim dijakom enako razdeli, vendar naj se s hišo tako ravna, da nadzornik sme rabiti in uživati brez vateve v novozidanem nadstropji zgornjo sobo in klet, ki gre k nji, v kateri sobi je g. Knaffel vaelej prebival in jo rabil, kadar je tu bil. Zastran volitve dijakov pa je v svoji oporoki napravil, da prvi naj vživa založbo njegov lastni stričnik Andrej Matevčik (Mattheuschig), dokler bo živel, drugega je imenoval mojega lastnega sina Jurja Antona Hilarija Bohinca (Wohinitz), sedaj petošolca (ki ga naj Bog v svojo čast in slavo dolgo ohrani), dokler se bo šolal; druga dva ali v prihodnje še več jih imenovati je izročil v mojo kot nadzornikovo in mojih prihodnjih naslednikov razvidnost, da naj se voli po moji volji. Ker tedaj njegova zaloga edino in samo to išo, da Božjo čast povikša, in da za blagor in zveličanje njegove duše prosil, tirja tedaj dolžna hvaležnost že sama na sebi, da se za prejete dobrote dobrotniku hvaležnost skazuje, torej vstanovim in ukažem v imenu večkrat imenovanega pokojnega gospoda Knaffel-a, da dijaki, ki bodo te založbe uživali, so dolžni za dušo ranjcega gospoda vstanovitelja vsako sveto nedeljo v letu 3 očenaše in ravno toliko češenamarij z apostolsko vero vred na čast in slavo presvete Trojice bogoljubno obmoliti, tudi o velikih praznikih kot o Božiču, Veliki noči, Binkoštih in vsih svetnikov dan se spovedati in obhajati; tudi vsako leto v dan njegove smerti ali o obletnici (ki je 29. junija) zanj pri sv. maši biti in zraven en roženkranc moliti. Kteri bo zoper to z vednostjo delal in teh pogojev ne bo opravljal ali se sicer pohujšljivo obnašal, naj naravnost založnino zgubi in drugi za to sponoben naj jo prejme. Ko pa jaz dohtar Bohinic (Wohinitz) kot prvi in od samega gospoda vstanovitelja izvoljeni nadzornik po Božji volji umerjem, naj bo gospod rektor magnifikus in častita konzistorija tukašnjega slavnega in starodavnega vseučilišča na Dunaji pooblasten, izvoliti in nadomestiti za mene drugega nadzornika iz pravoslavnega oddelka, in pa kolikor mogoče, dohtarja kranjskega naroda, ker on utegne bolje poznati osebe narodnih dijakov. Takl naj potem prejema obresti in dohodke te zaloge, naj jih razdeljuje revnim dijakom, kakor je že rečeno, in naj slavnemu gospodu rektorju magnifiku in častiti konzistoriji nar manj vsake dve leti dá pravi preštev (obrajt), naj pomanjklivosti preštev pričakuje in jih resnično pojasni, drugač pa naj se škoda zavolj kakega pogreška ali nemarnosti na njegovem in njegovih dedičev premoženji poravná. V pričanje tega sem to zalogo na pergament spisal, jo lastnoročno podpisal in pečatnik pritisnil. Tako storjeno na Dunaji 6. novembra 1676.⁴

P. P.

Juri Wohinitz s. r.,

obeh pravie dohtar, sedanji rektor magnifikus.

(Dalje nasled.)

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Cesarsko korarstvo „ad baculum“ v ljubljanski stolnici, ki je bilo po smerti gosp. dekana Karola Zorn-a izpraznjeno, so mil. knez in škof blagovolili podeliti mnogozaslužnemu v. č. gospodu Janezu Poklukarju, profesorju pastirstva in odrejništva, namestnemu svetovavcu pri kn. škofijski zakonski sodni, bivšemu spovedniku pri čč. gg. Ursulinaricah v Ljubljani itd.

Ker je s tem častnim povišanjem učeništvo za pastirstvo izpraznjeno, torej mil. knez in škof z naslednjim razpisom naznanujejo čustitljivim gg. duhovnom, čas poskušnje in druge pogoje za to častno službo.

Nro. 691.

Konkurs - Verlautbarung.

An der hiesigen theologischen Diöcesan-Lehranstalt ist das Lehramt der Pastoral-Theologie mit dem Gehalte jährlicher 840 fl. Oest. W. in Erledigung gekommen.

Behufs der Wiederbesetzung dieses Lehramtes wird der Konkurs hierorts den 13. und 14. Oktober l. J. abgehalten werden.

Jene Priester, welche dafür zu konkurriren gedenken, haben am Vortage der Konkursprüfung sich in der sb. Ordinariatskanzlei unter Ueberreichung ihrer vorschristmässig gestempelten, gehörig dokumentirten Bittgesuche anzumelden, Tags darauf um 8 Uhr Vormittags zur schriftlichen Konkursprüfung in der sb. Ordinariatskanzlei zu erscheinen und am zweiten Konkurstage zur bestimmten Stunde über einen beliebigen selbstgewählten Gegenstand einen mündlichen Vortrag in slovenischer Sprache zu halten.

Fürstbischöfliches Ordinariat Laibach den 1. Juni 1864.

Bartholomäus,
Bischof.

Iz Ljubljane. 6. t. m. smo dobili to-le pismo: V Southampton-u na Angleškem 31. maja. Da obljubo spolnim, še enkrat pred svojim odhodom iz Evrope sporočilo poslati, sprejmi, predraga „Zgodnja Danica,“ te verstice. Zadnji dan svoje nazočnosti na Dunaju dobim list iz Paderborna, da ondotni bogoslovci so si premislili, in odstopili od svojega sklepa, iti v ameriansko misijonstvo, zvedivši, da je v Ameriki misijonar biti terda stvar. Kakor dijaki so se zadolžili, pa so s početka mislili s tem pridobljenim denarom svoje dolgove poplačati. — Dobil sem tudi v Beču od v. č. gosp. L. Jerana nabrano milošnjo (154 gold. 23 kr. Vr.), za katero bodi vsem dobrotnikom priserčna zahvala! Kakor je že iz mojega zadnjega lista znano, gre v misijon amerianski duhoven iz dolnje Avstrije, kateri upa še dva druga duhovna dobiti. Ko sem zastran teh gospodov posel opravil, in jim pot naznanil, po kateri imajo popotovati, ker to se bo zgodilo še le v poldrugem mesecu, me je hlaon odpeljal zopet na staro pot proti Monakovemu, kjer sem se nekoliko dni mudil. 25. maja sem zopet v Havre priromal; tu sem si barko preskerbel, na kateri sem se večeraj pripeljal sem v Southampton, od koder jutri popoldan odrinem proti novemu Jorku, kamor 12. junija pridem, ako je Božja volja.

28. maja sem sprejel od visoko častitega gospoda Franciška Pirca pismice, v katerem mi gospod pišejo, da so 25. aprila srečno in zdravi prišli v Št. Pavel. V tem pismicu mi gospod tudi pravijo, da naši bogoslovci ne pojdejo v Št. Pavel v semenišče, ker za njih toliko je učiteljev premalo; temuč poslali jih bodo milostljivi škof v Št. Vincencij v Pensilvanijo, ne deleč od Filadelfije, v samostan očetov Benediktinov, in tam ostanejo tako dolgo v ondotnem benediktinskem semenišču, da se dostojno pripravijo za misijonstvo. Zadnje dni aprila je šel v. č. P. Demetrij Maragna, benediktinski priroj, v novi Jork, da je tam počakal naše bogoslovce, in jih seboj peljal. Gospod Buh sam je šel v Št. Pavel. Tudi meni so gospod Pirc naročili, da naj iz novega Jorka precej odidem v Št. Vincencij.

Ker nimam prilike, nekterim prijatlom na njih meni drage pisma odgovoriti, kar pa bodem, ako Bog da iz Amerike, sprejmite po Zgodnji Danici moj priserčni pozdrav z angleškega otoka. Z Bogom, predragi prijatli! Z Bogom vsi slovenski bratje! Zdrava mi bodi, predraga domovina! Ako ravno nas bude v malo dnéh ločilo široko morje, vender prijateljska ljubezen, tudi ljubezen do domovine ne vgasne v mojem srcu, ampak še bolj se bode vémala.

Prihodnjic iz Amerike.

Alojzij Plut.

P. S. Gg. U. in g. St. in P.: Prejel; hvala!

Iz Tersta, 1. rožn. ♂ Naš milostljivi škof Jernej so se v Istrijo podali, kjer bodo po več farah delili zakrament sv. birme, zraven tega pa bojo še tudi v Paznu

in v Buzetu z dotično duhovščino imeli tako potrebne in zaželene posvetovalne zbornice ali pomenkovanja. Bog daj k temu svoj blagoslov!

Petek po sv. Rešnjem Telesu t. l. pride gotovo v teržaški letopis, kajti tako vetrovno, deževno in merzlo vreme smo imeli, da smo bili prisiljeni svoje v začasni počitek djane plajše iz njihovih hranilnic izleči in se v nje zavijati. Nekteri pa, ki so jih dali v zastavljavnico hraniti, so se — praskali za ušesom. Sadne drevesa in vinske terte so dosti terpele, kar se ni čuditi, ker je zgodnji dunajski „lukamatija“ nas z belo halo pokrit prehapil. Komencanom je pa neki od dvesto glav ovac in jagujet, ki so jih na Nanos na pašo dali, njih 190 omenjeni dan konec vzelo. Bog pomagaj!

Iz Gorice, 29. majnika. Tukaj pri nas, kakor naj berže tudi drugod, se je letos zavolj silovite zime vse zakasnilo. Druge leta smo po navadi že vidili tukej prve zrele češnje že 5. maja, letos pa še le 18. Spomladi v pravem pomenu nismo še imeli. Vedno je merzlotno in še zdaj se nam je marsiktero noč bati, da bi nam slana poljskih pridelkov ne posmodila. Vsaj 27. t. m. je bil debel sneg verhe bližnjih planin močno pobelil. Letošnja spomlad bo tedaj, kakor se zdi, kratka, ker že mesca junija nastane tista nenavadna vročina, o kateri vsak govoriti vé, ki je o poletnem času iz hladnejih dežel že tukej bil. Tudi aprilovo (nestanovitno) vreme se je bilo to leto zakasnilo za cel mesec. Celi maj namreč nas nadlegujejo večji ali manji vetrovi, zdaj jug, zdaj burja. Vreme je tako spremenljivo, da smo imeli do zdaj še malo prijetnih dni. Vsak dan trikrat dežuje in ravno tolikrat zopet jasno solnce sije. Zavoljo tega smo bili minulo sredo v skerbéh, da zaradi dežja ne bo na sv. Rešnje Telo tiste lepe procesije, ki jo sicer tako slovesno obhajamo, kakor koli je mogoče. Celo noč je bilo tako oblačno, da nismo družega pričakovali, kakor veliko dežja. Tudi zjutraj je bilo še oblačno, pa dežja se ni bilo več bati. Brez skerbi se tedaj vzdigne veličastna procesija iz stolne cerkve o peli devetih in gre med lepim petjem z visocimi zastavami po poglavitnih ulicah in terzijh lepo okičanega mesta. Pri posameznih oltarjih so pred in po evangeliju peli naši gg. bogoslovci Biharjeve pesmi: „Dominus Jesus.“ — „Ego sum panis vivus.“ — „Caro mea.“ — „O quam suavis“ itd., tako lepo in izverstno, da so vsi Goričani stermeli, ker menda tako lepega cerkvenega petja niso še slišali. Vse se je čudilo in se čudi še zdaj tako ubranim glasom, in hvali izurjene pevce. Pri tej priložnosti je bogoslovec g. A. Trepal, ki svoje pajdaše v petju marno vadi, mestnjanom zadostno pokazal, da ni le samo to dobro in nepremagljivo, kar je furlansko, ampak da tudi na Slovenskem kaj lepega zraste. Celo pevci stolne cerkve bogoslovcem priznavajo njih prednost v petju, dasiravno so jim še le pred nekterimi dnevi očitali, da niso še izsolani. Zato je pa tudi seminška cerkev o sobotah zvečer pri blagoslovu vsa natlačena, kjer tako lepo pojejo bogoslovci. Tudi lepo spodbudno petje utegne pripomoči Goričanu, da dobi nekoliko več spoštovanja do častitega stanú bogoslovcev, ktere mnogi zanikarnezí zavoljo posebne obleke z nekim zaničljivim primkom pitajo *).

V Gorici tudi brez tacih, ki se s cerkvenim duhom ravno ne morejo ponasati, in ki bi jim ne kazilo, ako bi imeli nekoliko več spoštovanja do duhovskega stanú. **Z Bogom!**
Lopatarjev.

* Vedili naj bi taki, ki ves častljiv stan, kateri koli, z zaničljivimi psovki obkladajo, da to zadolženje ni majhno, ker take gerde psovke se kakor ose in seršeni zaležejo v vsake usta vsih stanov in starost in se o vsaki priliki v mirne in nedolžne zaletujejo in jih pikajo. Otroke in pobaline, ki radi vsako prešerno reč posnemajo, bi bilo treba velikrat opominjati, kako je to progresno, ko cele stanove s tacimi psovki amazujejo. Vred.

Iz Tominskega, 22. maja P. O. Novi časi so nastopili tudi po naših tominskih hribih, tudi tukaj so očitno kaže, da so ljudje začeli dramiti se iz spanja nevednosti.

Pred nekoliko dnevi potovaje po mili domovini sim se tega dovolj prepričal. Prepričal sem se pa tudi, da pri naših seljaci ali kmetih veje domoljubni in keršanski duh ob enem, ter sim jasno spoznal, da le z zedinjenjem tega dvojega more se priti k pravemu namenu, po katerem mogli bi vsi enako željno hrepeneti.

Ko sim bil obiskal več duhovnov tominske dekanije, me pot pripelje do farne cerkve sv. Vida na Goro. Lepe so okolice njene. Kamor oko oberneš, povsod boš videl rodovitno polje, potaknjeno s sadovitim drevljem, zelene senožeti in loge. Kaj lepa pa je tudi cerkev. Znotraj je prostorna in krasna, trije altarji jo kinčijo; veliki altar sv. Vida, desni stranski altar sv. Jožefa in levi Marije Device, kraljice sv. Roženkranca. Ne morem tudi, da bi Gorjanom očitno ne pohvalil njih lepega, zares prijetnega petja pri službah Božjih. Človeku, ako ima keršansko čutje, se mora veselja serce topiti. Ondotno pevstvo prav lep darček poklada na altar slave Božje, ker se iz proste volje brezplačilno eče težkih in izverstnih čvetero- in šestospevov pod vodstvom neke urne pevkineje. Bog jim njih trud poverni gori v družbi med nebeškimi kori!

Kaj je kej novega po širokem svetu?

Na Dunaju je zbrana sinoda luteranskega in helvetiškega vérstva. Še le štiri seje je imela, pravi neki dunajsk list, in že je svet napolnjen z njenimi tožbami, pritožbami, tirjatvami in sklepi. Poslanstva hodijo k vladarju, k ministrom, in se poganjajo ondi za svoje tirjatve, katerim pripisujejo veljavo in pravice od nepomljivih časov. Časništvo domače in tuje rabijo za se, in prijemajo ga ne le pri njegovih simpatijah (sočutji), ki so mu že tako naklonjene, temuč še sami ga s spisi pasejo... Pač bi bilo želeti, da bi mlačni in zaspani katoličani z enako serčnostjo se poganjali za svojo Cerkev, njene pravice in naprave. Pred drugim protestantje išejo, kolikor je le moč, gladko pot napraviti prestopom v njih vérstvo, in pri tem se sklicujejo na svoj „patent“, kterege se z vso čverstostjo derže; katoličani pa sami ravno ta čas s svojimi lastnimi nogami „konkordat“ teptajo in tako sami s svojo glavo v blato rijejo! Protestantje, pravi uni spis, svoj patent tako obračajo in razlagajo, da bi bil katoliški Cerkvi v škodo, in bila bi ona v oziru na protestanstvo „ecclesia pressa“, česar pa visoki postavodajavec ni mogel namerjati. V ta namen je sinoda razglasila prošnjo do vlade, ktera zlasti zadeva versko odrejo otrók in njih prost prestop k protestanstvu s starši vred, potlej zakonske reči, in svečenstvo, ako bi kdo izmed njega apostaziral, da bi mu dodeljeni redovi katoliške Cerkve v ničimur več ne bili zadržek. Reči so tehtne, za ktere je tu poganjanje, ali katoličanje bodo ne mara po svoji stari navadi in „pohlevnosti“ molčali in tako utegne res priti, da bo čez kaj časa vsaka majhna pešica drugovercev imela večí prostosti kakor nezmerna večina katoličanov. In kdo se bo temu čudil, ako katoličanje molčé, kadar je treba govoriti in ko drugi tožijo, prosijo, prigovarjajo, pišejo, govorijo itd. Qui tacet, consentire videtur.

Dopis iz Frankobroda v „Armonio“ šlesvik-holšteinsko reč močno posvetluje. Pravi da je zmiraj terdil, da Avstrija in Prusija hočete, naj se Šlesvik-Holstein od Danijo odterga in pride pod oblast Augustenburgovo. Sama Anglija, ki ni hotla slišati o Augustenburgu, češ, da je Napoleonovo orodje, je zdaj naj bolj goreča zanj. Srednje in male nemško države so se velikima čezdalje bolj bližale in od tistih dob je bila zagotovljena svoboda Šlesvik-Holsteinova. Dopisnik bi hotel viditi, kako bi se kdo ustavljal Germaniji, ki ima 70 milijonov naj bolj olikanih prebivavcev in naj boljši vojske v Evropi (so menda vender tudi Slovani in Madjari vmes!)

in za Germanijo stoji Rusija z milijonom baganetov. Bavarija se ohrani v naj boljši prijaznosti z dunajsko vlado. Bavarski minister Schrenk jo zmiraj pospeševal avstrijsko hegemonijo v okoliših zoper Prusijo; Avstrija ni nikoli požirala sebi podložnih narodov, temuč jih je vselej ohranila, spoštuje njih avtonomijo in predpravice. Priča je Lombardija, toliko let bivši pod Avstrijo, ki je naj boljše italijanska okrajina. O Bavariji dopisnik z veseljem govori, ker je nar bolj katoliško kraljestvo na Nemškem, in pa ker so bili Parci nar bolj goreči za vojvoda Augustenburškega, kateri danes zmaga, in za njegove pravice, ki so poslednjič priznane. Ena prošnja za samostojnost Šlezvik-Holšteinsko je bila podpisana tudi od višega škofa monakovskega in še od drugega parskega škofa. Naj zastran pravic teh in unih na Severu razločijo, katerim to gre, dobro pa dè, da je potrjena moškost katoliške Bavarije, zoper katero so časniki ob nekem času precej vrišali.

Ker se je neki škodoželjiv Iskarjotič v „Opinione“ lagal in veselil, da je bil papež o procesii sv. Rešnjega Telesa „meršav in prepaden“, mu „Armonia“ odgovarja po dopisu iz Rima: „Papež se prav dobro počuti, je opravljal procesijo sv. Rešnjega Telesa s polno zadovoljnostjo, z ved veseljem vsega rimskega ljudstva, katero ni spačeno in rovarstvu prodano.“ Naj bodo tedaj mirni ti gospodje; papež se dobro počuti, in vidi zmagovalje sv. Cerkve. —

V Berlinu so 12. majnika poslavili god sv. Očeta s slovesnim pogostovanjem, kjer so bili zbrani izvrstni katoličanje in veliko protestantov. G. Brugemann, vodja v ministerstvu za bogočastje in eden izmed naj veljavniših udov gosposke zbornice, je sv. Očetu napil med živo pohvalo zbranih. Govornik je posebno povzdigoval stanovitnost preslavnega papeža, ki se pri svojih lastnih stiskah ne boji zaklicati in prid zati-ranih (na Rusovskem). Narodna papeževa pesem je častito sklenila to domače obhajanje, ki se je vsim globoko v spomin in v serce vtisnila. — Kaj bi bilo lepše slišati od Rusa, ako bi katoliškim podložnikom in bratom dopustil svobodo v veri, kakor da njegovo železno terdobo in neusmiljenost povsod v ustih imajo. Rus meni, da bo s tem svoje cesarstvo podperl, pa je čisto gotovo, da ga bo le spodbil, kakor so ga nekdanji rimski cesarji preganjavši Kristusovo Cerkev.

V tem ko katoliški (!) Lah in razkolniški Rus katoliško Cerkev tareta, ji pa Prus njene pravice sem ter tje priznava. „Monde“ piše, da na priporočilo g. Grienne-a protestanta, poglavitnega zdravnika v pruski vojni, je materna hiša usmiljenih sester v Nisi (Neisse) dobila osebno pravice za svoj obstoj, in v malo časa je bila ustanovljena tudi podružnica teh sester v Kraljevcu (Königsberg).

Tudi peruvijanski samovladi v Ameriki žuga vojska. Španija se je polastila otokov Kinke, da prisili Peru, naj dá zadostenje madridski vladi, ker so v Talambi neki Španjoli umorjeni, in pa za zasramovanje, da so španjolskega poročnika iz Lime odgnali, ter peruvijanska vlada še njegovih pisem ni hotla pogledati. Španija je še čisto in čvrsto katoliška, torej ni čudo, da so v tem prepiru namestovavci nekterih vlad, kakor Anglije in drugih, zoper njo potegnile. Ne mara, so ji nevošljive za slovez, ki si ga je pridobila v Maroki in San-Domingu, in se boje, da bi tudi Peruvije ne podjarmila, ki je španjska naselba s španjskimi prebivalci.

Pariški dopisnik v „Armonii“ meni, da napoleonska Francija stoji na preži in se zmiraj boji, da katoliško kraljestvo z Borbonom na čelu, kakor je Španija, bi utegnulo prekrizevati rovarske osnove v Italii in na Francoskem; in da rovarstvo, ki se je zaklelo papeštvo za-treti, nahaja v napoleonski Francii več pomoči kakor pa se je pričakovalo. Dervijo se pa tudi res nad Španijo novi oblaki, ker razvpiti Espartero, ki ga dopisnik imenuje „španjskega Garibalda“, že v svojih starih dnevih biva častnikar! V Madridu ima izhajati „Volontad Nacional“, politisk list,

kar je toliko kakor ljuško glasovanje. Sumijo, da je plačan od rovarstva, da bi ongavil zoper poslednjo vladavno burbonko, Izabelo, v prid portugalskega kralja, svaka Viktor-Emanuela. Znano je pa, da v Portugalii gospodarijo freimavrarji.

Severni Amerikanci si neki glave stikajo zavolj 40.000 zgublencev. Pravijo pa, da bi jih utegnulo še več biti. Nasledek te majhne puljave bi utegnulo biti priznanje južne države po severnih; samo to neki menijo od jugovcev iskati, da naj bi oboji med seboj naredili odbojno in napadno zavezo zoper občnega neprijatla, to je, zoper Evropejce.

Lesniki, jabelka in lesnika.

„Monde“ pripoveduje, da poleti, pa se še ne ve kdaj in kje, bodo imeli nemški mavtarji (freimavrarji) veliki nemški shod. Garibaldiovo popotvanje v Anglijo da je bilo masonsko skazovanje ali šetinjenje (manifestacija), kjer se Garibaldi, Palmerston, Stansfeld, vojvod Sutherland, Seely, Mazzini in drugi mavtarski glavači niso več skrivali s svojimi nameni. Vojvod Gales-ski, prihodnji angleški kralj, je zdaj ud neke nižji masonske beznice ali lože na Angleškem, torej je tudi on poklon naredil Garibaldi, glavvarju italijanskih beznic, meni „Monde“ Ako se k takim djanji primeri, da je zdaj skorej povsod med nekimi ljudmi ne le posebna mlačnost, ampak tudi zamerza do sv. vere in katoliške Cerkve, ne bo prederzno iz vsega tega in še iz marsikaj drugega posneti: 1. da se napravlja veliki odpad, ki ima priti; 2. da vzrok tega odpada bode freimavrarstvo. Ker pa hudo le toliko globokejše pade, kolikor višje se je povzdignilo, torej: Gorje njim, kateri segajo vedoma ali nevedoma v vojnice freimavrarjev in jim pomagajo voz vleči! — Mlekar na Francoskem, ki je bil mleko z vodo namešal, je bil obsojen na tri mesce v ječo, za 30 frankov globe, in da je mogel obsodbo očitno razglasiti (menda za razklicanje plačati). — „Contemporaneo“ v Florencii naznanjuje, da je te dni ondotni freimavrarški zbor skorej enoglasno izvolil Garibalda velikega mojstra laških mavtarjev. — Na otoku Meliti je saboto pred Binkoštni ondotni viksi škof celo angleško imenitno deržino sprejel iz protestantske v katoliško Cerkev, namreč očeta, stotnika, mater in dva sina. — Te dni je bil v Fayence-u na Francosken keršen kitajsk 16 do 17letin mladenc, ki je bil l. 1862 prišel k francoskemu mornarskemu častniku v Ne-Kio in mu naznanil, da je voljan z njim iti. Časnikov oče ga sprejme za sina, ga dá šolati in mladenc ima tolike zmožnosti, da je bil že keršen in obhajan. Zdjaj pa ne želi drugega kakor svojim zlahtnikom in rojakom k sv. veri in k zveličanju pomagati. Pripravlja se za duhovski stan in morebiti čez ne dolgo časa se bo podal v obširno kitajsko cesarstvo. — Znan-ska akademija v Parizu že delj časa pretresava nasledke iz zakonov med zlahtniki ali rodovinci. Spisov pro in kontra je bilo na trume. Večina jih pri-pisuje neštete škode takim zakonom; pravijo, da skorej vsi otroci iz njih so ali bebeli (tapice) ali mutasti, ali bramorjevi, ali tuberkelnasti, sploh čamraste bitja človeškega rodú. Zdravnik Cadiot je akademii naznanil, da je imel v svoji oskerbi 54 oseb, ki so bile z rodovinci v zakonski zavezi, toda: 14 teh zakonov je ostalo brez otrok; sedmerim so pomerli, prejden so odrastli; pri osemnajstih so bili otroci ali bramorjevi, ali tuberkelnasti, ali mutasti, ali pa tapice; le samo pri petnajstih dosihdob se ni bilo kaj posebnega spaziti. . . . Nadležniki, kateri zoper prepoved in voljo sv. Cerkve tišijo v take zakone, naj bi to dobro prevdarili. — Iz ruskih zapisnikov se ve, piše „Armonija“, da je od začetka poljskega upora 87.500 Poljakov gnanih v Sibirijo! — Abd-el-Kader, bivši arabski lev, je zdaj v Mekki na Mohametovem grobu; od ondot se neki meni v Egiptu podati, in bo tudi Suez ogledal. — „Nazione“ v Florencii na-

znanja, da italijanska vlada je napadla že 189 samostanov! — Nadlog in britkost na Ogerskem še zmiraj ni konca; v začetku unega mesca padli sneg je napravil veliko razdjanje na spomladanskih setvah in mogli so v drugo sejati. In ker je na spodnjem Ogerskem poginila skoraj vsa živina — nekaj za boleznijo, nekaj za stradežem, je bilo zlasti po temeški stolici viditi ljudi, ki so plug vlekli in orali, kakor pred mongolskim navalom v 12. stoletji. . . . Znano je, da Madjari imajo v svojem jeziku tako strašne kletvinje, da se morajo človeku lasje groze ježiti in ga vse pretrresti, ko jih sliši in pomen ostudnih besed razume: ni se torej čuditi, da se jim odveč ukleta natora začne ustavljati. Pritaknemo pa naj še zveličavni svet ljubim Slovincem, da naj nikoli ne posnemajo in ne govoré rantačnih bevskarij, ktere iz tujih ust slišijo in še sami ne razumejo, kaj je to; zakaj nekteri narodi imajo strašne in peklensko gerde preklinovanja, da bi si Slovenec prav nikoli ne mislil, kateri ne pride s tacimi ljudmi v dotiko. Sicer pa noben volk ni tako volčji, nobena svinja tako svinjska, noben kozel tako smredljiv, — le sama hudoba je še gerši kakor človek, ki začne preklinovanja bruhati. — „Giornale di Roma“ naznanuje, da milošnja sv. Petra znese od l. 1859 do zdaj 37 milijonov 630.000 lir. — Lahunski „Diritto“ se je 2. t. m. strašno razserdil nad ministerstvom Minghetti-Peruzzi in ga psuje slabšega mem burbonske vlade pod Ferdinandom v Neapelnu. Nato se loti zborniške večine, ki jo imenuje „pest zaverženih ljudi,“ „parlamentarne brigante“ etc. etc. etc. „Armonia“ k temu le eno samo vošilo pristavlja: „da naj bi se parlamentarni briganti ne streljali brez pravde, kakor se godi napoletanskim brigantom!“

Iz Ljubljane. Gg. srenjski svetovavci ljubljanskega mesta so izvolili župana: Blagorodnega gospoda doktorja **Etbina Henrika Costa.** *Bog daj srečo!*

Duhovske spremembe.

V ljubljanski škofli. Mil. knez in škof so korarstvo „ad buculum“ ljublj. stolne cerkve blagovolili podeliti v. č. gospodu Janezu Poklukarju, profesorju pastirstva itd. (gl. v Ogl.). Lokalija Družgoše je podeljena g. Jan. Habetu, lokalistu v Zavrtaču, in le-ta je razpisan 30. u. m. G. Matija Jeriha, predmestni duh. pom. pri sv. Petru v Ljubljani, gre za kaplana in kateheta dekliških šol pri č. gospeh Urèularicah v Loko. — Umerl je g. Jož. Križnar, kapl. v pokoju, 2. t. m. v Primskavi pri Kranju. R. I. P.

V terzaški škofli. Gosp. Anton Orlič je izvoljen fajmošter v Giminu. Umerl je gosp. Dominik Dubac, fajmošter v Vilanovi. R. I. P.!

Dobrotni darovi.

Za mis. g. Pirca. Neki dobrotnik 2 gld.; — Elizabet Pavlin 5 gld.; — „Pridi k nam Tvoje kraljestvo“ 20 gld.

Za Riharjev spominek. Gg. ljubljanski bogoslovci 14 gld.; — gosp. fajm. Ant. Černe 5 gld.; — g. vik. J. Košir 1 gld.; — g. kurat M. Koder 1 gld.; — g. kurat Jan. Štupar 1 gld.; — g. kurat Jan. Hofšteter 2 gld.; — g. kurat Bl. Petrič 1 gld.; — g. kurat M. Kopitar 1 gld.; — g. šolski vodja L. Hitij 5 gld.; — g. fajm. Silv. Keše 5 gld.

Pogovori z gg. dopisovavci.

G. — b —: Se ne podá dobro v D. — G. U. na D.: Ker je že v g. Pl. listu vse to pojasnjeno, torej upamo bo Vam prav, da se poslano naznanilo ni natisnilo. — G. B.: Hvaležno prejeli, pa za zdaj prepozno. — Več gg.: Serčna hvala!

V pogovori „od spovedi“ list 11. stran 1. v zadnji versti naj se po besedah „da bi delo odrešenja ne bilo“ — pristavijo besede: „prazno in zastoj, je bilo“ itd.

NAROČEVANJE

na

ZGODNJO DANICO

za drugo pol leta 1864.

Z zadovoljnostjo naznanujemo, da število naročnikov na Zgodnjo Danico se je tega pol leta zopet namnožilo, in sicer še obilniše mem družih let. To je dosti očitno znamenje, da je cerkveni list zares potreben na Slovenskem. Bistri Slovenci se hočejo neprenehoma kaj učiti, hočejo vediti, kaj se doma in po svetu godi; hočejo napredvati v cerkveno-nravnem življenji. Kdor pa le kolikaj pisavsko reč umè, lahko sprevidi, da časnik vredvati ni igrača. Želeli smo torej vredniško butaro, ktere težo zmiraj bolj čutimo, na druge rame odložiti. Ker se pa to zdaj še ni dalo, torej preblage Slovence saj priljudno prosimo, naj bi se tega dela na duhovnem polji toliko obilniše z naročevanjem vdeleževali, in verle slovenske gg. pisatelje, naj bi toliko marljivše za Danico dopisovali; to nam bo trud hladilo in delo zljajševalo, naš cerkveni list pa delalo mičniši in koristniši. Preserčna hvala vsim prijatom in podpornikom za njih blagoserčnost; Bog jim obilno povračuj!

Naj slehern blagovoli do časa naročnino poslati do založništva (ne do vredništva), da se za dostojno število iztisov poskerbi.

Veljá pa „Zgodnja Danica“:

Za pol leta po pošti	1 gold. 60 kr. n. d.
Za pol leta v tiskarnici	1 „ 30 „ „
Za pošiljanje na dom v Ljubljani se plača	— „ 20 „ „
Ako je treba napis skoz leto prenarejati	— „ 15 „ „
Luka Jeran, vrednik.	Jožef Blaznik, založnik.